

خبرگزاری زنان افغانستان

تنفس بین میله‌های مقدس

گزارشی از محدودیت‌ها/بازداشت/شکنجه و قتل زنان در بیش‌تر از دو سال حاکمیت طالبان

فبروری 2024

*نویسنده: هلن پگاه

پس از سقوط نظام جمهوری به دست گروه طالبان، فصل تازه‌ای برای زنان آغاز شد. دروازه‌های جهان بار دیگر به روی افغانستان بسته شدند و زنان این کشور مجبور شدند که سبک زنده‌گی خود را از یک نظام دموکراتیک به یک رژیم دینی_افراطی آماده سازند. دست‌آوردهای بیست سال گذشته به طور کلی فرو ریخت.

در بیش‌تر از دو سال، طالبان حقوق زنان و دختران را از بین بردند. دامنه‌ی وسعت و شدت تخطی‌های طالبان علیه زنان و دختران ماه به ماه در حال افزایش است. سیاست‌های بسیار ستم‌گرانه این گروه بر زنان میلیون‌ها زن و دختر افغانستان را از فرصت پیشبرد زنده‌گی آزاد و مورد علاقه محروم کرده است. طالبان به صورت تدریجی و گام‌به‌گام سیاست‌های زن‌ستیزانه‌ی خود را دنبال کرده است.

آموزش

آموزش یکی از حقوق اساسی بشر است و در ماده 26 اعلامه‌ای جهانی حقوق بشر، مواد 28 و 29 کنوانسیون حقوق کودک، ماده 13 میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ماده 10 کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان و دیگر اسناد عام بین‌المللی حقوق بشری مورد تاکید قرار گرفته است. براساس این حق، همه‌ی انسان‌ها در جهان باید دسترسی برابر به آموزش داشته باشد. اما افغانستان تنها کشور در جهان است که زنان در آن از حق تحصیل محروم می‌باشند. طالبان گام‌به‌گام محدودیت‌های گسترده‌ای خود را بر زنان وضع کردند. در ابتدا دختران دوره متوسطه و عالی را از رفتن به مکتب باز داشته بودند، اما پس از آن دختران را از رفتن به دانشگاه‌ها نیز منع کردند. به دنبال این فرمان طالبان تمامی نهادهای آموزشی را در تمام مناطق به روز زنان و دختران مسدود کردند.

کار و شغل

بربنیاد اعلامیه‌ای جهانی حقوق بشر، زن و مرد در فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی خود آزاد اند. همه‌ی زنان حق دارند به گونه‌ای دلخواه زنده‌گی کنند. هیچ کسی و یا ارگانی نمی‌تواند آنان را مجبور به بردگی نمایند. اما در افغانستان زنان به طور گسترده از کار و انجام شغل محروم و خانه‌نشین اند. وقتی طالبان به قدرت رسید، تمامی ساختارها را از بین برد. زنانی که در وزارت‌خانه‌ها، رسانه‌ها، نهادهای هنری، ورزشی، شرکت‌های خصوصی، اداره‌های دولتی، قضا و پلیس مشغول کار بودند، به دستور طالبان اخراج شدند. از کابینه طالبان تا پایین‌ترین مامور حکومتی نام هیچ زنی دیده نمی‌شود. این درحالی است که بسیاری از زنان نان‌آور خانواده‌های شان هستند. این زنان با فقر جان‌سوز و مسوولیتی که به عهده دارند مجبور به فروش فرزندان خود فکر کنند و به خودکشی رو بیاورند.

آزادی

طالبان در تمام سطوح حق آزادی زنان را محدود ساخته اند. براساس فرمان طالبان همه‌ی زنان باید لباس مورد نظر این گروه را برتن نمایند، پوشیدن برقع_چادری، لباس سیاه و پوشیدن ماسک حتمی و لازمی است، در غیر این مجازات خواهد شد. علاوه براین، رفت و آمد زنان را در بین اجتماع نیز محدود کرده است، زنان بالغ بدون محرم مرد اجازه بیرون رفتن در اماکن عمومی مثل؛ شفاخانه‌ها، مراکز بهداشتی، حمام‌ها، پارک‌ها، رستوران‌ها، اداره‌های دولتی و خارج از کشور را ندارند. این درحالی است که تعداد زیادی از زنان در بیست سال گذشته شوهر و پدر خود را در انفجارها و جنگ‌های از سوی طالبان از دست داده بودند.

گردهمایی‌ها/اعتراضات

محدودیت‌های وضع شده از سوی طالبان بر علیه زنان، با موج گسترده‌ای از اعتراض‌ها در داخل و خارج از کشور به همراه شد. زنان و دختران در نقاط مختلف کشور اعتراض کرده و خواهان لغو محدودیت‌های کار و تحصیل زنان شدند. اما اعتراضات زنان از سوی طالبان بافیرهای هوای و ایجاد ترس و ارباب، گازاشک‌آور، شوک‌برقی، سرکوب می‌شدند. راه‌اندازی اعتراضات و گردهمایی از حقوق شهروندی هر فرد است؛ اما طالبان این حقوق را همواره نقض کرده است، اجازه اعتراض و گردهمایی را نمی‌دهد. این زنان معترض با شعارهای "یا همه یا هیچ‌کس"، "مادر دانا کشور توانا" و "حاکم را گرفتی، درس و مشقم را نگیر" را با خود حمل می‌کردند.

زنان معترض بیش از 100 نامه به شورای امنیت سازمان ملل متحد فرستاده است. عارفه فاطمی یکی از این زنان معترض، به بی‌بی‌سی گفته بود ما تصمیم داریم همه این نامه‌ها را یکجا به عنوان «صد فریاد مشترک، باهم یک صدا برای آزادی و عدالت» به شورای امنیت سازمان ملل متحد بفرستیم تا به دادخواهی‌های ما توجه کنند. این صدنامه در حقیقت رنج‌نامه است که سرکوب، خفقان، محرومیت، یاس و ناامیدی، در سیطره زن‌ستیزترین و مستبدترین حاکمیت به تجربه گرفته شده است.

بازداشت

تمنا زیراب پریانی با سه خواهرش از جمله اولین زنانی هستند که توسط گروه استخبارات طالبان در شهر کابل بازداشت می‌شوند. خانم پریانی در فضای مجازی فعال بود و با هشتگ "نه به حجاب اجباری" با پوشیدن چادری مبارزه می‌کرد. این فعال حقوق زن نزدیک به 26 روز در بند طالبان بود. او گفته بود که پس از آزادی حق ندارد با رسانه گفت‌وگو کند.

خانم پریانی با چهار خواهرش پس از تلاش‌های فراوان توانست به آلمان برسد. هرچند طالبان خانواده پریانی را ممنوع‌الخروج اعلام کرده بود، اما به نقل از زرمینه پریانی خواهر تمنا پریانی به رسانه افغانستان انترنشنال، این چهار خواهر به سختی توانست کشور را ترک کنند.

خانم پروانی حدود 30 روز در شهر کلن آلمان تحصن نمود. تحصن وی در اعتراض به "آپارتاید جنسیتی" طالبان برپا شده بود. او در پیامی در رسانه‌های اجتماعی ایکس گفته بود: «30 روز ما اینجا بودیم، خیمه تحصن اعتراضی را برافراشتیم و صدای پردرد زنان و شهروندان افغانستان را به تصویر کشیدیم».

خانم پریانی جایزه‌ای معتبر «زرگری» را از شهر بیلایوی اسپانیا دریافت کرد. وی این جایزه را به نیابت از جنبش‌های اعتراضی زنان در افغانستان دریافت کرده بود.

مرسل عیار، زهرا محمدی دومین زنان زندانی طالبان است که رنج زندان طالبان را تجربه کرده اند. آن‌ها برای دادخواهی از حقوق زنان در گردهمایی‌هایی زنان اشتراک فعال داشتند؛ اما روز چهارشنبه 13 دلو، 1400 از خانه‌شان در کابل از سوی گروه طالبان بازداشت شد. در پی زندانی خانم عیار و محمدی موج جدیدی اعتراضات در کابل، بلخ و هرات شکل گرفت. پس از چندی این زنان معترض بر اثر اعتراضات و فشارهای سازمان‌ها و کشورهای متعدد آزاد شدند.

پروانه ابراهیم خیل همراه با یک عضو خانواده‌اش به تاریخ 16 جدی، از سوی طالبان در شهر کابل بازداشت شد. او پس از یک ماه زندان به تاریخ 22 دلو 1400 آزاد شد. خانواده‌ای ابراهیم خیل به رسانه‌ها گفته بود که او از سوی طالبان بازداشت شده بود اما طالبان این ادعا را تایید نکرده بود. این در حالی است که خانم ابراهیم خیل به رسانه‌ها گفته بود: «حدود 26 روز در بند طالبان بودم، زندان برایم یک کابوس است».

ظریفه یعقوبی به تاریخ 12 عقرب، 1401 از جریان یک نشست خبری بازداشت شده بود. **خانم یعقوبی**، از اعضای حزب "موج تحول" به رهبری فوزیه کوفی است. فوزیه کوفی در توییتی آزادی وی را روز دوشنبه 21 قوس، تایید کرده و گفته اند: «زندان شما را پخته می‌سازد و عزم را جدی‌تر. این راه ادامه دارد».

فرحت پوپلزی، زینب رحیمی و حمیرا یوسف به تاریخ 19 عقرب، 1401 از سوی طالبان بازداشت شدند. این زنان معترض از اعضای «جنبش خود جوش زنان افغان» است. پس از چندی با فشارهای کشورهای و نهادهای بین‌المللی آزاد شدند.

عالیه عزیززی، مسوول زندان زنان در ولایت هرات در حکومت پیشین، توسط گروه استخبارات طالبان بازداشت شد. طبق گزارش ایندپندنت فارسی، عالیه عزیززی پس از زندانی توسط طالبان به قتل رسیده است. براساس این منابع، طالبان به همسر عالیه عزیززی که در مورد او پرس‌وجو می‌کرد، گفتند که «یک فاتحه برایش بخوان و در رسانه‌ها هم زیاد سروصدا راه نینداز».

مرجان امیری زن معترض از سوی طالبان به تاریخ 27 دلو، 1400 در شهر کابل بازداشت شد. علاوه بر این **مدینه دروازی** با دو کودک‌کش‌اش توسط طالبان در شهر کابل بازداشت شد. افزون بر این رینا امیری، نماینده ویژه امریکا برای زنان افغانستان به تاریخ 26 دلو، 1400 در توییتی از بازداشت 40 نفر از جمله 29 زن خبر داده بود.

رقیه ساعی، ملالی هاشمی و فاطمه محمدی به تاریخ 6 حمل، از سوی گروه طالبان در یک راه‌پیمایی در حوزه سیزدهم امنیتی شهر کابل بازداشت شده بود در 7 حمل، 1400 از سوی طالبان آزاد شد. او در یک پیامی به دوستانش گفته بود «من امروز با وساطت بزرگان از حوزه شش آزاد شدم و از من تعهد گرفتند که دیگه در تظاهرات اشتراک نکنم». او گفته بود طالبان شناس‌نامه، شست و یک ویدیو اقرار و تعهد نیز از او گرفته تا دیگر در هیچ اعتراضی شرکت نکند و هیچ اقدامی در برابر حکومت طالبان انجام ندهد.

رقیه ساعی به تلویزیون "بینا" گفته بود: «بالای زنان در زندان‌های طالبان تجاوزهای گروهی شدند و هیچ کسی حق ندارد که این موارد را رسانه‌ای سازد، چون طالب با فامیل او و کسی که در رسانه‌ها صحبت می‌کند آن‌ها را تهدید می‌کنند».

طوبیا عطایی، فریده محب و حسنا سروری در جنبش «اتحاد و هم‌بستگی زنان افغانستان» شرکت کرده بود از سوی گروه طالبان بازداشت شدند و پس از اخذ ضمانت مبنی بر اینکه دیگر در حرکت‌های اعتراضی اشتراک نخواهند نمود از قید طالبان آزاد شدند.

خانم مهتاب همدرد از سوی استخبارات گروه طالبان به تاریخ 27 ثور، 1400 در ولایت دایکندی بازداشت شد. به گفته اقارب وی «او یکبار پیش از عید قربان زندانی شده بود اما با میانجی‌گری بزرگان محلی در روزهای عید رمضان آزاد شد؛ اما چند روز پس از عید، استخبارات طالبان دوباره شب‌هنگام بر خانه‌ی خانم همدرد هجوم آورده و او را بازداشت کردند». خانم همدرد کارمند جنایی و مامور پلیس حکومت پیشین در زندان زنانه‌ی دایکندی بود. تا اکنون از سرنوشت او هیچ اطلاعی در دست نیست.

پریسا مبارز مدیر و بیادگذار جنبش زنان تخار 22 دلو از سوی گروه طالبان بازداشت شد. او تاکید کرده که از سوی گروه طالبان، شکنجه شده است. او پس از 2 روز با قید ضمانت از بند طالبان آزاد شد.

نرگس سادات عضو شورای جنبش اصلی زنان مقتدر افغانستان روز شنبه 22 دلو، 1401 توسط گروه طالبان در شهر کابل بازداشت شد. او پس از دو ماه روز دوشنبه به تاریخ 21 حمل، 1402 از بند طالبان به قید ضمانت آزاد شد. نرگس سادات، فعال حقوق زن و عضو جنبش زنان مقتدر افغانستان است. نرگس سادات به رسانه‌ها گفته بود هنگامی که بامیان به دست طالبان سقوط کرد، به قصد بیرون شدن از کشور، به کابل آمد. به دلیل شلوغی‌های زیاد و انفجار میدان هوای کابل انتقال وی به تاخیر افتاد. او به کابل ماندگار شد و برای سرنگونی حکومت طالبان در اعتراض‌ها شرکت نمود.

صبرو رضایی، آمر جلب و جذب بخش زنان در فرماندهی پلیس دولت پیشین در ولایت دایکندی و دو خواهرش را بازداشت کرده بود. او با میانجی‌گری بزرگان و تحت ضمانت آزاد شد.

عارفه رضایی، از بیان‌گذاران جنبش زنان عدالت‌خواه افغانستان است او در برنامه اعتراضی این جنبش علیه طالبان، نقش داشته است. هنگام سرکوب دختران در پیش دانشگاه کابل، به دلیل استفاده‌ی طالبان از گاز اشک‌آور برای پراکنده کردن معترضان، چشم عارفه نیز آسیب می‌بیند. طالبان چندین بار به خانه خانم رضایی می‌رود و سراغ وی را می‌گیرد؛ اما او به طور پنهانی به پاکستان فرار می‌کند.

ندا پروانی در 27 سنبله، 1402 خورشیدی از سوی طالبان بازداشت شد. او پس از سه ماه زندان با اخذ تعهد و اقرار آزاد شد. اما در اثر شکنجه‌های روحی و جسمی وضعیت صحتی مناسب ندارد. طبق گفته‌های نزدیکان خانم پروانی او در این مدت که در زندان طالبان بوده، «به اشکال مختلف شکنجه شده است و وضعیت صحتی و روحی مناسب ندارد».

خانم الهه دلاورزی پس از 156 روز از قید طالبان آزاد شد. طبق گفته‌های خبرگزاری جمهور، خانم دلاورزی روز سه شنبه در برنامه اسپیس توئیتر شرکت کرد و از شکنجه‌های سخت دشوار در سلول‌های انفرادی زندان طالبان سخن گفت: «من شش ماه زندانی بودم و طالبان به اندام‌های جنسی‌ام شوک برقی دادند». به گفته او در "ریاست 40 استخبارات" بارها بازجویی و شکنجه شده و همواره صداهای دلخراش سبزه زندانیان تحت شکنجه را می‌شنیده است. خانم دلاورزی در حساب توئیتر خود نوشته بود، که «از نومبر 2022 تا اپریل 2023 در زندان استخبارات ریاست 40، طالبان مرا شکنجه کردند و حتی به اندام‌های جنسی (پستان، باسن و ران‌هایم) شوک برقی دادند و از من اعتراف اجباری گرفتند».

الهه دلاورزی، محصل طب در ماه سنبله سال گذشته با نشر پیام تصویری گفته بود که در استخبارات طالبان به زور به نکاح سخنگوی پیشین وزارت داخله طالبان در آمده بود.

پریسا آزاده روز یکشنبه از سوی استخبارات گروه طالبان زندانی شد. خانم آزاده، عضو جنبش «زنان افغانستان برای عدالت و آزادی» پس از 40 روز از بند طالبان آزاد شد. او به تاریخ 4 جدی، 1402 از بند آزاد شد. این زن معترض به تاریخ 23 عقرب، از منطقه دشت برچی در غرب کابل از سوی گروه استخبارات طالبان بازداشت شده بود. وضعیت روحی و جسمی این زن معترض وخیم گزارش شده است.

سلیمه نکبین پس از سختی‌های زیاد توانست خود را همراه خانواده به پاکستان برساند. او هنوز هم در پاکستان است و برای کودکان و زنان مهاجر دادخواهی می‌کند. سلیمه شاخه‌ای بیرون مرزی مکتب عالی استقلال و ملالی را در پاکستان فعال کرده است که 500 کودک در آن آموزش می‌بیند.

بهاره کریمی به تاریخ 25 میزان، 1402 در شهر کابل از سوی استخبارات گروه طالبان بازداشت شد و مدت 37 روز در بند طالبان بود پس از ضمانت بسیار سنگین از زندان آزاد شد. خانم کریمی عضو «جنبش زنان مقتدر افغانستان» است که همواره در اعتراضات و گردهمایی‌ها اشتراک فعال داشته بود.

حسنا سادات کارمند پیشین تلویزیون خورشید روز جمعه 10 قوس، 1402 از ترس بازداشت طالبان خودش را از بام خانه‌اش به زمین انداخت و به زنده‌گی‌اش پایان بخشید. طبق گفته‌های منابع، استخبارات طالبان شب‌هنگام وارد خانه خانم سادات شدند. او به دلیل ترس و وحشتی که از این گروه داشت خود را از بام خانه چهار طبقه‌ای پایین انداخت و جان باخت.

ژولیا پارسی از سوی گروه طالبان زندانی شد. او 5 میزان زندانی شد و 27 قوس از بند طالبان آزاد شد. طالبان هنگام بازداشت خانم پارسی، گوشی‌های همراه و اسناد او را نیز با خود برده بود.

ژولیا پارسی، مسوول گروه اعتراضی «جنبش زنان مقتدر افغانستان» را همراه با پسر جوانش بازداشت نمود. مادر و پسر حدود سه ماه در زندان طالبان باقی ماند. طالبان با وضع قیودات و شرایطی ژولیا پارسی و پسرش را آزاد کرده است. به گفته منابع، خانم پارسی دیگر اجازه فعالیت سایسی و اجتماعی ندارد و نباید با رسانه‌ها مصاحبه کند. طالبان پاسپورت و تذکره برقی خانم پارسی را ضبط کرده و به او گفته حق بیرون رفتن از کشور را ندارد. علاوه براین، خانم پارسی هفته یکبار به اداره استخبارات طالبان حاضر شود و حضوری بدهد. به نقل از افراد نزدیک به خانواده‌ای خانم پارسی وضعیت فعلی وی بسیار وخیم است. او زمانیکه در زندان بود به دلیل شکنجه سنگین راهی شفاخانه شده بود.

مینزه صدیقی به تاریخ 17 میزان از ساحه کارته‌نو شهر کابل از سوی سوی گروه طالبان بازداشت شد. خانم صدیقی عضو «جنبش خود جوش زنان معترض» است. او اکنون در زندان طالبان به سر می‌برند.

با آغاز سال 2024 میلادی، طبق فرمان ملا هیبت‌الله رهبر طالبان، موج جدیدی بازداشت‌هایی خودسرانه طالبان در کابل پایتخت و سایر ولایات شکل گرفت. مسوولین اداره امر به معروف و نهی از منکر طالبان، دختران و زنان را به دلیل عدم رعایت لباس مورد نظر طالبان از خیابان‌ها و جاده‌ها کابل پایتخت و سایر ولایات بازداشت کردند. براساس منابع، طالبان به خانواده‌های دختران و زنان بازداشت شده اخطار داده بودند که برای تبلیغ نظام و ترویج باورهای طالبان در سرک‌ها و جاده‌ها تظاهرات کنند در غیر آن دختران و زنان بازداشت شده آزاد نمی‌شوند. به تاریخ 2 جنوری، ما شاهد گردهمایی از سوی خانواده‌هایی بازداشت شده‌گان در کابل پایتخت بودیم. مردان مسن و جوانان بنرهای با شعار "حجاب عفت است" و "حجاب اسلامی باید رعایت شود" را با خود حمل می‌کردند. افزون براین، طالبان از تعداد خانواده‌ها برای آزادی زنان و دختران شان 10000 هزار افغانی اخاذی کرده بودند.

شکنجه

طالبان در بیش‌تر از دو سال حاکمیت شان در افغانستان اقدام به خشونت‌های چون؛ بازداشت، سرکوب، آزار و اذیت جنسی، لت‌وکوب زنان در اعتراضات و گردهمایی‌ها، شلاق در حضور عام، تجاوز، اختطاف و قتل زنان و دختران دست زده اند. این خشونت‌ها روز به روز به صورت شدیدی افزایش یافته است. قتل‌های خودسرانه، تهدید، بازداشت‌ها به شکل گسترده‌ای افزایش یافته است. کسانی که از سوی این گروه زندانی شده اند حتا بیشتر از سه ماه زندان طالبان را سپری کرده اند.

بربیناد اطلاعات انستیتوت دیجیتال جامعه مدنی، فرماندهان قدرتمند طالبان و اداره استخبارات این گروه دارای زندان‌های پنهانی بوده و هیچ‌کسی به این زندان‌ها دسترسی ندارد. نزدیک به 1000 زن در زندان‌های اداره استخبارات طالبان به علت‌های مختلف زندانی هستند. شکنجه‌های که در این زندان‌ها انجام می‌شوند؛ کشیدن ناخن، لت‌وکوب، شکنجه در نقاط حساس بدن مثل آلات تناسلی و در مواردی تجاوز گروهی نیز گزارش شده است.

خانم الکوزی «اسم مستعار» یکی از زنان متعرض در یک مصاحبه اختصاصی به خبرگزاری زنان افغانستان چنین گفت: «طالبان خیلی بی‌رحم و وحشت‌ناک است، اصلا باور نمی‌کردم این‌ها این قدر وحشی و ظالم باشد. وقتی از بین اعتراض‌کننده‌گان ما را به زندان بردند فکر می‌کردم زود آزاد می‌شوم. اما حدود 52 روز در بند طالبان بودم. اتاق‌ها تاریک و نم‌ناک بود. خیلی چیزها است که من گفته نمی‌توانم، ولی همین قدر شاید کافی باشد هرکسی که به زندان طالبان رفته باشد دیگر دست از فعالیت‌های اعتراضی می‌کشد هرگز در گردهمایی‌ها شرکت نمی‌کند».

نتیجه‌گیری

یافته‌های این گزارش نشان می‌دهد، افغانستان بدترین کشور برای زنان در جهان است. هر روز از عمر حکومت طالبان که بگذرد محدودیت‌ها و خشونت‌ها بر زنان افزایش می‌یابد. طالبان هرگز به ارزش‌های انسانی و حقوق زنان باورمند نبوده و بلکه به صورت آشکار نقض می‌کند. برخورد خشونت‌بار طالبان نسبت به زنان ریشه در خوانش این گروه از فقه اسلامی و باورهای روستایی دارد.

منابع:

- 1: اعلامه جهانی حقوق بشر 1948
- 2: میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی 1966
- 3: سایت فارسی بی‌بی‌سی
- 4: سایت خبرگزاری جمهور
- 5: هفته نامه جاده ابریشم
- 6: خبرگزاری زنان افغانستان
- 8: سایت فارسی اندیپندینت
- 9: مصاحبه با خانم الکوزی «اسم مستعار» زن معترض